CONSTRUCȚIA IMAGINII IUDEO-CONVERTITULUI ÎN PAMFLETUL MEDIEVAL *ALBORAYQUE* (SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XV-LEA)[1]

Mihaela SUCIU

In the article I shall demonstrate the way in wich the identity of Judeoconvert is constructed at the end of the medieval period in Spain. The medium of this construction is the pamphlet, a minor literary genre, with an important political goal, aimed to portrayal the marginal. The anonymous author of the libel that I analyse, *Alborayque,* finds in this medium the ideal ground for stigmatization of the Judeoconvert. Due to the popularizing of this libel, begins the real construction of the image of Judeoconvert, and, at the end of the process, of the Spanish imaginary toward the otherness. But how is this Judeoconvert? He is the impure heir of the Jew, because the Jew himself is impure and much more than this. I shall demonstrate that the Judeoconvert is a radical alterity, something that transgresses the category of the humanity and, because of his condition, must be punished and outlawed from the vital space of the humans.

Key words: Judeoconvert, *converso*, *Alborayque*, radical alterity, hidden Jew.

În societatea iberică medievală, identitatea iudeo-convertitului se va construi mai ales în opoziție cu creștinul vechi, dar, deloc de neglijat, cel puțin până la dispariția evreilor sefarzi (spanioli) din peninsulă, și în opoziție cu evreul. Această situație se va schimba, treptat, după 1492.

În ochii evreilor, convertitul era fie *anus*, adică acel evreu convertit la creștinism cu forța, așa cum a fost cazul majorității covârșitoare, în perioada 1391-1415, fie *meshumad*, evreul convertit la creștinism din proprie voință. Drept urmare, raportarea evreului la iudeo-convertit este de două tipuri – mai tolerant cu primul, intransigent cu al doilea, cu atât mai mult cu cât convertitul *meshumad*, nu de puține ori, se pune în slujba misionarismului catolic. Acesta fie e participant activ la *disputatio*[2], fie pur și simplu se opune și se dezice de cosangvinitatea evreiască.

[1] Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Cercetări doctorale multidisciplinare competitive pe plan european (CDocMD)", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr.POSDRU/187/1.5/S/155559.

[2] Miza acestor dezbateri publice în lumea creștină medievală era aceea de a arăta superioritatea creștinismului și a doctrine catolice în raport cu iudaismul și, în final, determinarea unor convertiri în masă ale evreilor.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

Pentru *meshumad*, situaţia se va schimba, în mod dramatic, mai ales după pogromurile la adresa iudeo-convertiţilor din 1449 şi după apariţia statutelor de puritate a sângelui.

În ochii creştinilor, iudeo-convertitul devine, încetul cu încetul, opusul, nelegitimul. El nu este de mai multe feluri, ci este evreul prin excelenţă. În societăţile creştine, unde se dezvoltă stereotipul despre evreu, care îi va supravieţui şi atunci când acesta nu va mai exista fizic, evreul reprezintă elementul alogen prin excelenţă. Marele său defect provine din însăşi evreitatea sa, identitate conferită de religia sa, o religie pe care creştinismul o neagă şi o desfiinţează. Consideraţi infideli – şi pe linie patristică, şi pe linie politică – evreii adună toate elementele fizice şi psihologice ale trădătorului de Dumnezeu şi ale trădătorului în raport cu statul-gazdă. În Peninsula Iberică, tot imaginarul colectiv legat de evrei şi evreitate a fost transferat în percepţia despre *conversos*. Ei erau moştenitorii nu doar sangvini ai evreilor, ci evreii înşişi, cu tot arsenalul de epitete negative, la care s-au adăugat elemente noi, antisemite.

După expulzarea evreilor din Peninsulă, interesele sociale vor transforma convertitul într-o marionetă la mâna oricui dorea să-l oprească din ascensiune. Discriminarea convertiţilor trebuie, aşadar, înţeleasă în strânsă legatură cu lupta pentru putere.

Vocabularul cu care operează întregul aparat ideologic al persecuţiei asupra noului creştin este format din termeni precum *nuevo cristiano* (nou creştin) *marrano*, *judaizante* (iudaizant), *crypto-judío* (cripto-evreu sau evreu ascuns), *nación* (naţiune), *mala generación* (sământă rea), *tornadizo* (apostat). Chiar şi termenul de *converso* şi acela de *confeso* vin să arate descendenţa impură a celui care deţine acest statut şi, implicit, îl vulnerabilizează şi îl discriminează. Sigur, convertirile forţate din anul 1391 vor alimenta permanent suspiciunile legate de loialitatea acestor convertiţi faţă de stat şi religie, în fapt, aceeaşi suspiciune cu care au fost mereu gratulaţi evreii – *perfidia* şi *infideli* – şi vor face parte din retorica antisemită a celor care doresc înlăturarea convertiţilor din poziţiile de putere. De altfel, în prima etapă a organizării lor, convertiţii erau un fel de castă – mulţi aleseseră să îşi conserve identitatea iudaică, şi să rămână în *aljamas* (comunitate). Unitatea lor venea şi din faptul că puteau să practice meseriile liberale, prin inserararea, cu facilitate, datorită pregătirii superioare, în poziţiile de putere din cadrul diferitelor ghilde sau ordine militare şi religioase creştine. Acest fapt va genera invidii şi revolte.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

Percepţia asupra convertiţilor ca fiind evrei este elocventă dacă analizăm pamfletul antisemit *Alborayque*, scris de un anonim şi datat spre sfârşitul secolului al XV-lea, undeva între 1467-1490, în Castilla, mai precis în provincia Llerena. Llerena fusese una dintre localităţile afectate de ziua numită „focul Magdalenei", care a debutat în Toledo, în 1467, ca o continuare a ceea ce se petrecuse în 1449. Toledo fusese scena principală a revoltelor, a uciderilor şi locul primar al apariţiei edictelor de puritate a sângelui. Foarte important, în perioada în care este datat pamfletul, Constantinopolul căzuse în mâna otomanilor, iar mulţi îi vedeau pe evrei drept „colaboraţionişti", reactivând astfel ideea datată la 711, când spaniarzii şi-au gravat în memoria colectivă marea trădare a evreilor, care au deschis porţile cetăţilor vizigote în faţa invaziei maure. Or, aşa cum demonstrează pamfletul, dacă vorbim despre convertiţi, în fapt, vorbim despre evrei. Deja până la momentul difuzării pamfletului, se întâmplaseră o serie de evenimente *anticonverso*, antisemite, care să fundamenteze apariţia unui asemenea produs, menit a populariza, în rândul maselor, propaganda antisemită despre convertiţi şi, implicit, despre evrei, folosind toate stereotipurile despre aceştia din urmă şi realimentând o ură viscerală, atât de clar manifestată în revoltele sociale din ultimul secol. În studiul său, *Panfletos, coplas y libelos injuriosos. Palabras silenciadas en el Siglo de Oro*, Antonio Castillo Gomez susţine că, spre deosebire de alte materiale injurioase scrise în perioada Evului Mediu, care se puneau fie în zidurile mănăstirilor, fie în cele ale caselor, dar care aveau, în acest fel, o receptare limitată, *Alborayque*, scris pe 12 pagini, a circulat şi a fost citit în pieţele publice sau în întâlnirile diferitelor confrerii. În acest sens, după cum demonstrează documentele existente de după jumătatea secolului al XVI-lea, pamfletul era cumpărat cu acest scop precis: „s-au făcut diferite lecturi publice în magazinele care dădeau în piaţă, acolo unde se aşteptau să se formeze mulţimea de oameni care veniseră cu acelaşi scop"[1]. Documentele consemnează cumpărătorii, locurile unde se citea textul, mai ales în magazine, dar şi atmosfera de râsete şi atenţia acordată înţelegerii corecte a mesajului pamfletului[2].

[1] Traducerea mea din Antonio Castillo Gomez, *Panfletos, coplas y libelos injuriosos. Palabras silenciadas en el Siglo de Oro*. În Manuel Pena Diaz (coordonator), *Las Españas que (no) pudieron ser: herejías, exilios y otras conciencias (s. XVI-XX)*. 2009. Huelva: Universitatea de Huelva, p. 62: "(…) se hicieron diferentes lecturas públicas en las tiendas que daban a la plaza, donde también solían formarse corillos de gente con idéntico propósito."
[2] *Ibidem*, p. 63.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

Alborayque este un pamflet despre *conversos*, fapt lămurit încă din Prolog, unde ni se comunică evenimentele care au debutat în 1391: „S-au făcut creştini acum şaptezeci de ani şi mai bine şi din războiul care s-a făcut atunci în toată Spania, cu moarte de sabie, trebuie ştiut, distrugere a fost în comunităţile evreilor. Iar cei care au rămas vii, în majoritatea lor au fost botezaţi cu forţa."[1]

În legătură cu evenimentul geopolitic cel mai important al acelor ani, căderea Constantinopolului şi bănuiala de infideli care plana asupra evreilor şi care adăuga un plus situaţiei tensionate din anumite regiuni dintre creştinii vechi şi creştinii noi, textul pare să aibă ceva de spus: „Şi este experienţă dovedită că cei care mergeau la turc şi au ars în Valencia de Aragon în acest an şi cei care au plecat, şi cei care au rămas dintre aceşti oameni, urmau să îl ajute pe turc să verse sângele creştinilor."[2] Evident că nu trebuie să punem semnul egal între ceea ce se întâmpla efectiv în momentul scrierii textului şi ceea ce textul dă seamă ca fiind o realitate aproape la zi a evenimentelor, utilizând cuvântul „azi", de pildă. Încercarea de a crea un „aici şi acum" al evenimentelor petrecute deja, al oamenilor, al locurilor este tipică pentru Evul Mediu şi, cu atât mai mult, pentru a susţine teza antisemită pe care autorul îşi propune să o argumenteze. Jeremy Lawrance aminteşte, în legătură cu pasajul citat, de faptul că în anul 1464 Inchiziţia romană care exista în Valencia „a acuzat un grup de convertiţi andaluzi că au încercat să fugă în Orient pentru a se reîntoarce la iudaism"[3]. Tentativele de a fugi sau chiar fuga propriu-zisă, pare-se, reprezentau deja o problemă, de vreme ce, în acea perioadă, spune Lawrance, inchizitorii Coroanei de Aragon supravegheau cu atenţie emigrarea clandestină a victimelor persecuţiei antisemite.

Cum bine au subliniat Pilar Bravo Lledó şi Miguel Fernando Gómez Vozmediano, argumentul pamfletului se cimentează pe patru piloni: religios (deicidul), economic (acapararea bunurilor, avariţia şi cămătăria), psihologic

[1] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, pp. 67-68: „Se tornaron christianos agora ha setenta años y más, y de la guerra que entonces se fizo en toda España por muerte de espada, conviene a saber destruyción en las aljamas de los judíos. E los que quedaron bivos por la mayor parte los baptizaron por fuerça."

[2] *Ibidem*, p. 76: „E ahé esperiencia provada que los que yvan al turco, e quemaron en Valencia de Aragón este año, e los que fuyeron e los que restaron desta gente, yvan ayudar al turco por derramar sangre de los christianos."

[3] Traducerea mea din Jeremy Lawrance, *Alegoría y apocalipsis en El Alboraique*. În „Revista de poética medieval", nr. 11, 2003, p. 12: „acusó a un grupo de conversos andaluces de haber intentado huir al Oriente para volver al judaísmo."

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

(înfumurarea şi inteligenţa specială) şi cel fizico-rasial (aspectul dezagreabil)[1]. În el, nou-creştinii sunt stigmatizaţi nu doar pentru originile evreieşti, ci, mai ales şi mai grav, pentru faptul că nu puteau fi asimilaţi niciunui grup religios – nici evrei, nici musulmani, nici creştini.

Convertiţii erau asemnănaţi cu al-Burāk, animalul supranatural – nici cal, nici măgar –, despre care tradiţia musulmană spune că ar fi fost trimis din cer de Allah prin intermediul arhanghelului Gabriel şi pe spatele căruia Mahomed ar fi călătorit de la Mecca la Ierusalim. Acest animal, *alborayque*, care nu e nici, nici, devine arhetipul maranului. Textul ne lămureşte în privinţa caracterului periculos pe care aceşti convertiţi îl au prin translatarea trăsăturilor dubios-miraculoase ale lui al-Burāk în identitatea psihologică a maranilor. Textul spune că nu sunt nici evrei (deşi ţin *Shabbat*-ul), nici musulmani (deşi sunt circumcişi, asemenea lor), nici creştini (deşi au nume asemenea lor), dar reprezintă răul. Ei sunt animalul mahomedan, care este format din nepermisa transgresiune a speciilor: un fel de măgar şi cal, dar nici, nici. Convertiţii devin, astfel, entităţi ale periculosului, ale necunoscutului, ale alunecosului, ale necuprinsului, ale nedefinitului. În linia deschisă de Jean Baudrillard, voi folosi o sintagmă definitorie: alteritatea radicală, ceea ce este „ireconciliabilă, incomprehensibilă şi chiar inimaginabilă."[2].

> Ei sunt circumcişi precum maurii şi ţin sabatul precum evreii şi doar numele îl ţin de creştini – şi nici nu sunt mauri, nici evrei, nici creştini, deşi prin voinţă evrei, dar nu ţin Talmudul, nici toate ceremoniile evreilor, nici măcar legea creştină – şi din acest motiv le-a fost pus supranumele, din cauza marii lor vituperii, trebuie ştiut, *alboraycos*, tuturor, şi doar unuia *alborayco*. Şi eu, căutând în Legea veche şi în cea nouă, acest nume nu am găsit, nici în glosele Scripturii, dar l-am găsit în Coran. Căci Mahomed, conducătorul maurilor, s-a prefăcut că Allah a trimis din cer să-l cheme prin Arhanghelul Gabriel şi că pentru a ajunge acolo i-a adus un animal, care se numea aşa, *Alborayque*, pe care să călărească. Care animal este mai mic decât un cal şi mai mare decât un măgar. Şi cum niciunul dintre animalele naturii nu se găseşte în Lege, nici în cartea *De natura animalium*, conform semnalmentelor care în amintitul Coran şi în glosele înţelepţilor maurilor se află, în fine, cum asemenea animal nu este în legea Scripturii, nici în legea

[1] Pilar Bravo Lledó, Miguel Fernando Gómez Vozmediano, *El Alborayque. Un impreso panfletario contra los conversos fingidos de la Castilla tardomedieval*. În revista „Historia. Instituciones. Documentos", nr. 26, 1999, p. 57.
[2] Jean Baudrillard, Marc Guillaume, *Figuri ale alterităţii*, *Introducere*, Ed. Paralela 45, Bucureşti: 2002, p.132.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

> graţiei, tragem concluzia că ei nu sunt nici evrei, nici creştini, nici măcar mauri, căci în secta maurilor nu cred, nici măcar în cea a creştinilor [creştini] se numesc, dar nu cred.[1]

Înainte de toate, însă, autorul ne arată o distincţie importantă în sânul aceleiaşi categorii – convertiţii cu forţa, adică *anusim*, şi convertiţii de bună voie, adică *meshumadim.* Această distincţie, care se opera deopotrivă în lumea creştină şi în lumea iudaică, este esenţială în construcţia percepţiei asupra identităţii convertitului. Deşi clericii vor încerca să facă o separare importantă – deja începută de Juan de Torquemada, cum am văzut – între cele două feluri de a exista religios ale convertitului, masele şi cei interesaţi să manipuleze masele nu făceau această distincţie. Drept rezultat, toţi convertiţii vor fi înglobaţi în acelaşi şablon antisemit al evreului trădător şi, ca atare, „iudaizant". Iată ce spune textul despre aceste două subcategorii ale aceleiaşi categorii:

> Şi-au luat între ei un supranume în ebraică, *anusim*, care vrea să însemne „forţaţi". Şi dacă unul se face creştin cu adevărat şi păstrează legea creştină, îl numesc *meshumad* în ebraică, ceea ce vrea să însemne „rebel", pentru că se asociază cu creştinii. Şi dacă unul din această ascendenţă ajunge într-un loc unde există această sămânţă rea, îl întreabă: „eşti *anus*?", adică, „creştin cu forţa", „sau *meshumad*?", „creştin prin propria voinţă". Şi dacă răspunde „sunt *anus*", îl gratulează şi îl onorează; şi dacă zice „*meshumad*", nu îi mai vorbesc.[2]

---

[1] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, pp. 69-70: „(...) ellos tienen la circumcisión como moros, y el sábado como judíos, e el nombre sólo de christianos – e ni sean moros, ni judíos, ni christianos, aun por la volundad judíos, pero no guardan al Talmud, ni las cerimonias todas de judíos, ni menos la ley christiana -, e por esto les fue puesto este sobrenombre, por mayor vituperio, conviene a saber, *alboraycos* a todos ellos, e a uno solo, *alborayco*. E yo, buscando la Ley vieja y nueva, este nombre no fallé, ni en glosas de la Escriptura, pero fallélo en el Alcorán. Ca Mahómad, caudillo de los moros fingió que Halá embió del cielo a lo llamar con el ángel Gabriel, e que para yr allá le traxo un animal, que assí se llamava: *Alborayque*, en que fuesse cavallero. El qual animal es menor que cavallo y mayor que mulo. E como no sea ninguno de los animales de natura que en la Ley se falla, ni en libro *De natura animalium*, segúnd las señales que en el dicho Alcorán e en glosas suyas de los sabios de los moros se falla, por ende, como tal animal no sea en ley de Escriptura, ni en ley de gracia, assí se concluye que ellos ni son judíos, ni christianos, ni menos moros, ca la seta de los moros no la creen, ni menos la de christianos,[2v] que se llaman, e no la creen."

[2] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, p. 68: „tomaron entre sí un sobrenombre en ebrayco hanuzýn, que quiere dezir „forçados". E si alguno se torna christiano de grado e guarda la ley christiana llamánle messumad, en ebrayco, que quiere dezir „rebolvedor", porque los rebuelve con los christianos. E si alguno deste linaje llega a algún lugar donde ay aquesta mala

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

Diferenţa dintre convertiţi, care, aşa cum spune autorul, sunt făcuţi din multe metale, este o temă care revine spre finalul pamfletului. Indiferent de timpul în care au fost convertiţi, sunt trădători ai credinţei creştine. Chiar dacă au fost convertiţi de însuşi Isus, au preferat să se reîntoarcă la sinagogă, crezând că trebuia să îl mănânce la propriu. Alboraicii convertiţi de către apostoli şi Sfântul Petru, au trădat şi ei credinţa creştină şi, la fel, şi aceia care, în timpurile contemporane autorului pamfletului, au fost botezaţi cu forţa.

> Că unii au fost convertiți de către Cristos și nu au continuat în legea sa, căci atunci când le-a spus: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, etcetera*, au răspuns: „Grea este această predică. Cine să creadă în ea?" Și au făcut apostazie evreii convertiți și nu au mai vrut să-l urmeze pe Cristos, crezând că trebuia să-i mănânce carnea și nu au mai vrut să fie creștini și s-au întors la sinagogă. (...) Ceilalți alboraici au fost convertiți de Sfântul Petru și apostoli, după înălțarea lui Cristos. Și după aceea, după spusele lui Caiafa și ale altor conducători, au lăsat viața creștină. Alții sunt cei din timpurile moderne, la care face referire prologul, care au fost botezați cu forța, și aceștia nu sunt creștini.[1]

Autorul ne spune că, în timp ce creştinii adevăraţi trăiesc în Castilia, majoritatea falşilor creştini pot fi găsiţi în Toledo, Murcia, Andaluzia sau Extramadura. Această distincţie geografică între convetiţii buni şi răi, pe care o face autorul, este cel puţin bizară. Ea pare a avea însă o explicaţie politică – la vremea respectivă, nu se dorea de către notabilităţi crearea unei Inchiziţii în zona Castiliei, cum susţine Jeremy Lawrance. De asemenea, poate indica faptul că autorul este un convertit autentic şi, prin acest text, încearcă să protejeze de furia vechilor creştini pe acei nou-creştinaţi care cred cu adevărat şi să arate unde se află adevărata culpă:

---

generación, pregúntanle: "¿eres anús", id est, "christiano por fuerça", "¿o messumad?", "chrisitano por voluntad". E si responde "anús soy", danle dádivas y hónrranle; e si dize "mesumad ", no le fablan más."

[1] Ibidem, pp. 96-97: "que unos fueron convertidos por Christo e no permanecieron en su fe e ley, que quando les dixo: "*Nisi manducaveritis carnem filii hominis, etcétera*", respondieron: "¿Duro es este sermón. Quien lo creerá?". E tornáronse atrás los judíos convertidos e no quisieron más seguir a Christo, pensando que carnalmente lo avían de comer, e no quisieron ser christianos, más tornaronse a la Sinagoga. (…) Los otros alboraycos fueron los que convertío Sant Pedro e los Apóstoles después de las ascención de Christo. E después, por dicho de Cayphás e otros príncipes, dexaron la vida christiana. Otros son de los tiempos modernos, de quien el prologo faze mención, e se babtizaron por fuerça, e estos **[11r]** no son christianos."

BDD-A27212 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

în evrei. Fie, poate indica originea unui creştin vechi, dornic să înfiereze prezenţa convertiţilor care au ocupat locurile cele mai bune în societatea creştină, fiind rivali periculoşi, din perspectiva „autenticilor" creştini.

Trăsăturile animalului mahomedan, spune textul, devin trăsăturile *sine qua non* ale neofiţilor şi sunt douăzeci de asemenea condiţii de a fi ale convertitului. Iată-le: gura de lup, chipul de cal, ochii de om, urechile de ogar, gâtul de ponei cu coamă, corpul de bou, coada de şarpe, iar în vârful cozii un cap de gruie, în capătul cozii un corp de fluture-păun, un braţ de picior de om cu ciorap pană elegant şi piciorul încălţat, alt braţ de picior de cal cu potcoavă, un picior de vultur cu labă cu unghii, picior de leu fără unghii, cu părul în toate culorile, mănâncă numai delicatese, nu este pe de-a-ntregul mascul, nici pe de-a-ntregul femelă, stă pe un jilţ aşezat pe o platformă bogată, iar lemnul jilţului este de smochin, scărițele sunt din multe metale, iar frâna e de foc încins şi garda spadei îngrijită şi din oţel fin[1]. De aici înainte, folosind această bază, autorul anonim construieşte, prin trăsăturile fizice ale monstrului descris, care nu-şi găseşte corespondent în normal, caracteristicile psihologice ale convertitului, pe care le consideră *per se*. Pentru a da pamfletului nota de autoritate, autorul, care pare a fi cunoscător deopotrivă al latinei şi ebraicei, interpretează pasaje din textele sacre – creştine şi ebraice –, pentru a le potrivi tezei sale antisemite. Aşadar, convertitul este ipocrit, fals profet precum lupul, a cărui gură o are, pentru că spune că este creştin, dar nu este. Mai mult, susţine autorul, Isus a avertizat asupra acestor lupi care au aparenţa unor oi, instrumente ale Satanei. Aceşti falşi creştini, spune în continuare autorul, neagă evenimentul major al creştinătăţii – venirea lui Mesia la Ierusalim –, spunând că acesta va veni fie în Sevilla, fie în Lisabona, iar venirea sa este iminentă într-un viitor apropiat[2].

Ajutând cititorul să decripteze a doua semnificaţie a chipului de cal al alboricului, autorul spune că în luptele în care oamenii se omoară între ei, dintre toate animalele sunt aleşi caii pentru agilitatea şi curajul de care dau dovadă. Această „sămânţă blestemată" este agilă precum caii şi a devenit puternică cu scopul de a omorî oameni sacri precum profeţii, pe Isaia şi pe Zaharia şi pe apostoli şi pe martiri. Mai mult, ei au vărsat însuşi sângele Domnului, al lui Isus Hristos[3]. Sintagma „sămânţă blestemată" se referă la etnicitatea evreiască, pentru că autorul continuă

[1] *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, pp.70-71.
[2] *Ibidem*, p. 72.
[3] *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, p.75

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

să creeze o confuzie voită între evrei şi convertiţii evrei, speculând stereotipurile deja existente. Precum caii, aceste animale aproape supranaturale, alboraicii reuşesc să traverseze mările şi ţările.

Ochii lor sunt de oameni, spune autorul, însă e doar o aparenţă, pentru că, în realitate, sunt inumani şi cruzi, diavoli prin fapte. Textul are un *crescendo* al urii şi al grobianismului. Iată că semnificaţia urechilor de ogar pe care alboraicii le deţin trădează o psihologie a omului neruşinat - faţă de Dumnezeu, faţă de rege şi faţă de oamenii care îşi văd de treburile lor, chiar şi faţă de ceremoniile iudaice. Ei nu au nicio jenă în a-şi susţine ereziile şi minciunile. Şi pentru a nu uita care este originea lor genealogică, autorul ne redesenează felul lor de a fi evrei, dar nu oricare, ci apostaţi, cei mai răi dintre cei mai răi, ilegitimii creştini şi trădători ai purităţii catolicismului. „Aşa cum câinele întoarce vomitatul pentru a mânca ceea ce a regurgitat, aşa aceşti câini se întorc la Sabat, şi la azimă, şi la preparatele lor, şi la circumcizie, şi la ceremoniile pe care le-au practicat când s-au botezat.[1]

Din acest moment, maranul este câinele care îşi muşcă domnul cu o furie diabolică. În fapt, autorul face trimitere la Psalmul 22:16-18, parte a liturghiei din Vinerea Patimilor, pentru a arăta că aceşti convertiţi sunt asemnenea acelor infideli care continuă să îl persecute pe Domnul[2].

Gâtul de ponei cu coamă al alboraicului arată că nu e destinat să muncească din greu, nici să lupte pentru poporul creştin, ci, asemenea poneilor, umblă pe la Curtea Regală şi pe străzile creştinilor, înşelându-i pe aceştia. Corpul lor de bou arată plinătatea vintrelui lor şi averea lor, pe care au construit-o prin însuşirea bunurilor altora. Coada de şarpe arată natura eretică, târându-se precum acest animal pe pământ, iar muşcătura îi este veninoasă. Condiţia sa de gruie arată un spirit de echipă a acestui *alborayque*. El îşi adună membrii precum gruia şi toţi

[1] *Ibidem*, pp. 77-78, traducerea mea: "como el perro torna el vómito a comer lo que bossó, assí estos canes tornan al sabad, e adafina, e caçuelas, e circumcisión, e cerimonias que usaron ya quando se baptizaron."

[2] Aceasta este notarea Psalmului în ediţia jubiliară a *Bibliei* lui Bartolomeu Anania, apărută la Institutul Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2001, dar acesta apare în alte ediţii şi ca Psalmul 22: „Că mulţime de câini m-a înconjurat,/adunarea celor vicleni m-a împresurat,/mâinile şi picioarele mi le-au străpuns./Toate oasele mi le-au numărat,/iar ei priveau şi se holbau la mine./Împărţit-au hainele mele loruși,/ iar pentru cămaşa mea au aruncat sorţi."

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

vorbesc acelaşi limbaj ocult. Deşi primiţi în sânul comunităţii creştine, ei iudaizează, dar autorul este convins că vor plăti acest păcat.

> Şi aşa, cum aceste grui vin în anotimpul friguros şi apoi vor să se întoarcă în ţările lor, şi am avut aici pagube din partea lor, aşa au venit ei captivi şi deşi am primit mari pagube de la ei, tot voiau să se întoarcă în Iudea. Şi de aceea în cartea ereziilor lor se roagă, spunând: „Adonai, eliberează-ne de puterea creştinilor şi du-ne liberi în pământurile noastre din Iudea, etcetera. Şi de aici le va veni condamnarea."[1]

Sunt vanitoşi şi opulenţi, precum coada de fluture de păun, dar fricoşi şi leşină imediat. Şi este momentul ca autorul să se întrebe şi să răspundă pentru ce evreii se tem, mai mult ca alţi oameni, de toate creaturile pământului? Din cauză că l-au supărat pe cel ce le-a creat. Braţul lor din picior de om cu ciorap elegant şi încălţat arată, chipurile, înfumurarea maranilor şi dorinţa lor nestăpânită de a subjuga şi de a umili creştinii din teritoriile în care ei se află. Acesta este motivul, spune autorul anonim, pentru care „Dumnezeu îi ridică pe creştini deasupra lor şi îi umileşte."[2] Celălalt braţ de cal cu potcoavă indică îndatorarea pe care o practică aceştia cu creştinul autentic, subjugându-l, „storcându-l precum nişte boabe de struguri în butoi şi distrugându-l."[3] Piciorul de vultur cu labă cu unghii este o caracteristică tipică a maranilor, care îşi cumpără demnităţile bisericeşti, fără măcar să creadă în catolicism şi, din înaltul funcţiei lor, care le este dat şi legitimat de către regi şi senori ai pământurilor, aceştia fură văduve şi orfani şi săraci. Aşadar, iată, avem în mod clar imaginea convertitului, care nu doar că, prin abilităţile sale ajunge în cele mai importante poziţii ale Sfintei Biserici Catolice, dar, sprijinit de putere, persecută poporul. Convertitul devine, astfel, exponent al unei clase sociale opresive, portavocea puterii căreia autorul anonim i se opune, făcându-se mejager al celor umiliţi de către aceşti convertiţi.

> Aşa alboraicii trăiesc din expoliere, furând bisericile, cumpărând demnităţi de episcopi, de canonici şi alte demnităţi ale Sfintei Biserici Mame, luând ordine (sic) de clerici şi

[1] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, p. 82: "E assí, como las grullas vienen en tiempo frío e después quieren tornar a sus tierras, e recibimos acá daños dellas, assi venieron ellos captivos e recibimos grandes daños dellos, e todavía querrían tornar a Judea. E por esto, en el libro de sus heregías oran, diziendo: "Adonay, líbranos de poder de los christianos, e liévanos horros a nuestras tierras de Judea, etcétera". E por esto les vendrá condenación."
[2] *Ibidem*, p. 84: "Dios ensalça los christianos sobre ellos, e a ellos abate".
[3] *Ibidem*: "estrújanlo como uvas en el lagar e quebrántanlo."

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

> necrezând în sfânta credinţă catolică, nici în slujba euharistiei, aşa cum spun. Şi astfel, prin funcţiile lor de taxatori de impozite şi de administratori, împuterniciţi de către regi şi stăpâni de pământuri, care le dau puteri nelegitime, ca să mărească rentele, şi fură văduve şi orfani şi iau de la săraci şi de la muncitori; împreună cu bogaţii, luând din drepturi tot ce pot, iar de la săraci mai mult decât datorează (...) împotriva cerinţei Domnului (...)[1].

Celălalt picior de leu fără unghii va rămâne aşa până în ziua în care îl vor recunoaşe pe Isus ca fiu al lui Dumnezeu şi Mesia. Părul lor multicolor arată cameleonismul lor, faptul că se declară creştini când sunt în compania acestora şi evrei când sunt în mijlocul evreilor. Semn al duplicităţii lor, varietatea de culori este semn al unei boli interioare. Convertiţii sunt asemănaţi cu liliecii care nu sunt nici păsări, nici animale şi umblă noaptea, ascunşi de lumina zilei. Ei mănâncă de toate - şi de la creştini, şi de la evrei, şi de la mauri, fără diferenţă. Ei nu sunt nici masculi, nici femele, căci „Sodomia a venit de la evrei (...) Tribul lui Benjamin a păcătuit în sodomie şi au murit, în ziua CXXV, mii de bărbaţi şi mai multe femei şi copii. (...) De la evrei a venit la mauri şi de la mauri la creştinii răi, precum Diego Arias, etc., cel care a fost începutul şi cauza pierzaniei care se va face în Spania.[2]

Convertit, pare-se, de copil, când se numea Isaque Abenazar, Diego Arias a fost un puternic om politic şi a făcut parte din nobilimea spaniolă. El s-a aflat în serviciul regelui Juan II de Castilia şi al fiului acestuia, Enrique II de Castilia. Puterea extraordinară de care s-a bucurat i-a adus ura şi injuriile creştinilor vechi, el fiind menţionat negativ în multe dintre *coplas* ale vremii. El este reprezentarea vie a alboraicului prin excelenţă, ştiindu-se că este un evreu ascuns, care păstrează toate

---

[1] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, p. 85: "Así, los alboraycos biven de rapina, robando las yglesias, comprando los obispados, canongías e las otras dignidades de la Madre Sancta Yglesia, tomando órdines de clérigos, e no creen la sancta fe cathólica ni la missa que dizen. E assí e los recaudamientos e mayordomías que han poder de los reyes e señores de la tierra, dándoles quadernos desaforados, por que les pujan las rentas, e roban biudas e huérfanos e pobres e labradores; con los ricos levando de los derechos lo que pueden e de los pobres más de lo que deven (…) contra el mandamiento de Dios (…)".

[2] *Ibidem*, pp. 94-95: "La sodomía es venida de judíos. (…) El tribú de Benjamín pecó en sodomía e morieron en un dia CXXV mill ombres e más las mugeres e criaturas. (…) De los judíos vino a los moros e de los moros a los malos christianos, como Diego Arias, ecétera, el qual fue principio e causa de la perdición que será fecha en España."

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

riturile, inclusiv căsătorindu-se cu o evreică şi ea convertită şi marană. Într-una dintre *coplas* care i-a fost dedicată este caracterizat astfel:

> Ţie Diego Arias, homosexualule[1],/ care ai fost şi eşti evreu,/ cu tine nu mă cert/ că eşti mare senior/ai vultur, castel şi cruce/ evreule, de unde îţi vin toate?/căci prepuţul mădularului tău / nu le-a avut nici nu le are/ vulturul este al Sfântului Ioan/ castelul al lui Emaus/ şi crucea a lui Isus/ unde ai fost căpitan.[2]

Autorul ne spune că pe alboraici îi interesează doar bogăţiile lumeşti, şi nu cele spirituale, trăsătură moştenită de la rudele lor evreii, care nu i-au cerut niciodată altceva lui Dumnezeu decât lucruri futile. Faptul că monstrul alboraic stă aşezat pe o construcţie creată din lemn de smochin simbolizează fundamentul credinţei sale. Asemenea smochinului, nu are fruct, nici viitor. Or, credinţa alboraicului se trage din sinagoga evreilor, care a venit după Hristos, spune autorul. Şi această sinagogă este locul Antichristului, care se numeşte *sinegoz,* iar convertiţii sunt precum smochinul pe care Isus l-a blestemat să nu dea fruct. La fel s-a întâmplat cu sinagoga, care nu a dat fruct şi nu a salvat niciun suflet şi care nu va salva niciun evreu[3].

Finalul pamfletului produce şi „soluţia finală" pentru aceşti alboraici, o soluţie care derivă din lupta între bine şi rău, din lupta finală mesianică dintre Crist şi Anticrist. Autorul cere imperios să li se pună frână acestor alboraici. Cum? Prin acţiuni de reprimare a lor, chiar şi prin moartea cu sabia, împlinindu-se astfel

> Ceea ce a spus Moise: (...) („Auziţi, ceruri, cuţitul meu va tăia carnea"), ceea ce vrea să spună: „Voi da răzbunare adepţilor mei şi necredincioşilor le voi da o rea recompensă". Şi

[1] Termenul *puto*, care apare în original, în spaniolă, înseamnă, printre altele, conform dictionarului Real Academia Española, şi „persoană care întreţine relaţii sexuale cu o altă persoană de acelaşi sex". În perioada medievală, spaniolii credeau că actul circumciziei era un act al mutilării care îi făcea eunuci şi, de aceea, homosexuali. Autorul, îl numeşte, astfel, pe Diego Arias evreu homosexual, deşi un pleonasm, arătând astfel că, deşi convertit, el rămâne un evreu.

[2] Traducerea mea din *Coplas del provincial*, în Jaime de Salazar Acha, *Limpieza de sangre*. În Revista de la Inquisicion, nr.1,1991, pp. 289-308. Madrid: Editorial Universidad Complutense.p. 304: "A tí Diego Arias puto/ que eres e fuiste judío/ contigo no me disputo/ que tienes gran señorio/ águila, castillo i cruç/ judío ¿de dó te viene / pues que tu pixa capuç/ nunca le tuvo ni tiene/ el águila es de San Juan/ el castillo de Emaús/ i la cruç de Jesus/ donde fuíste capitán."

[3] *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, pp. 95-96.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

> San Isidor spune: "S-a ridicat erezia în Spania din partea oamenilor care l-au crucificat pe Cristos şi va dura LXX ani şi la capătul anului LXX vor fi distruşi prin foc şi sabie.[1]

Jeremy Lawrance spune că, în fapt, scopul final al cărţii este acela de a crea o relaţie intrinsecă între alboraici, Bestie şi Anticrist, „pentru a atrage atenţia asupra necesităţii de a extermina monstrul prin foc şi sânge."[2] Trecând în revistă injuriile şi ofensele pe care evreii şi convertiţii le aduc credinţei catolice şi simbolurilor acesteia, autorul îşi justifică soluţia finală pe care o propune, argumentând astfel, încă o dată, de ce sunt demni de moarte.

Răutăţile pe care le spun evreii şi convertiţii împotriva legii noastre sunt următoarele: Domnului Nostru îi spun *Maus herbar hanida*, care vrea să însemne procreat ca urmare a unui act sexual contra naturii, fiu al unei perverse. Fecioarei Noastre îi spun *timea*, lucru murdar. Când se arată trupul Domnului Nostru[3], spun că arată trupul murdar. Crucii Adevărate, când o văd, îi spun *zopheba*, aceasta este iertarea celor pe care noi îi dispreţuim. Vinerea Sfântă o numesc *tifla*, zi obscenă. Pe Sfinţi îi numesc *quedesim*, codoşi care au convertit oamenii. Pe cele unsprezece mii de virgine şi pe celalalte sfinte le numesc *quedesoth*, codoaşe. Sfinţilor Părinţi, cardinalilor, arhiepiscopilor, episcopilor, şi celorlalţi din cler le spun *galaym*, tunşi în batjocură. Credincioşii sunt numiţi *homaryn*, măgari ignoranţi. Predicii, *yeliala*, strigătul blestemului. Zilei de duminică, *pizhah*, ziua plângerii. Bisericii, *ilderisim derasin*, biserica celor răi, pe care Dumnezeu îi va judeca drept casă a celor încrezuţi. // Când trec prin cimitire spun *jahana goym oara quelayn*. Iubirea creştinilor este iubire de câini. Nici măcar în înmormântare să nu mă unească Dumnezeu cu ei. Regelui, când îl primesc în sinagoga lor, îl blesteamă etc. Pe regele îngâmfaţilor să îl bată Dumnezeu în zilele noastre în faţa ochilor noştri. Bunilor convertiţi care sunt cu

[1] *Ibidem*, pp. 99-100, traducerea mea: "lo que dixo Moysén (...) ("Oýd, cielos, el mi cochillo cortará la carne"), que quiere decir: "Daré vengança a mis apassionadores e a mis malquerientes daré mal galardón". E Sant Ysidoro dize: "Levantar se ha una heregía en España de las gentes que crucificaron a Christo, e durara lxx años, e al cabo del año lxx serán destruydos por fuego y espada."

[2] Traducerea mea din Jeremy Lawrence, *Alegoría y apocalipsis en El Alboraique*. În Revista de poética medieval, nr. 11, 2003, p. 29: "y de advertir a la necesidad de exterminar el monstruo a fuego y sangre."

[3] Se referă la ostia din timpul misei catolice.

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

noi le spun *mesumadim alcihi*, adică să nu fie mântuire pentru ei. Când bat clopotele spun *therobem bech seuch barsil*, înseamnă-i cu fier încins.[1]

Pamfletul este, în bună măsură, inspirat din apologetica latină, chiar şi atunci când autorul face anumite referiri la tematici iudaice. Drept exemplu, cum relevă Jeremy Lawrance, nu era necesar să ai o copie a *siddur*-ului, „pentru a a cunoaşte *birkat ha-minim* sau „binecuvântarea ereticilor", care a cauzat atâta scandal, încât în 1336 Alfonso XI a interzis să se mai folosească ruga în sinagogi"[2]. Acest fapt demonstrează că o parte a tradiţiilor iudaice deveniseră de notorietate în rândul creştinilor, până la data scrierii pamfletului. Pe lângă legislaţie şi apologetică, *Alborayque* speculează stereotipuri preexistente în mentalul colectiv şi care au ca bază de inspiraţie, printre alte surse, şi cartea *Fortalitum Fidei* scrisă de Alfonso de Espina, un călugăr dominican din secolul al XV-lea şi confesor al regelui Castiliei, Enrique al IV-lea. Influenţa scrierilor lui Espina ar fi fost fundamentală în cimentarea stereotipurilor în Spania, susţine Janet Liebman Jacobs. Conform autoarei, Espina este „primul care a introdus acuzaţia de ucidere rituală în Spania, acuzând un grup de evrei din Tavara de crucificarea unui copil creştin"[3]. După ce procesul din Tavara

[1] Traducerea mea din *Alborayque*, facsimil din Biblioteca Bacarrota, cu studiu preliminar ediţie şi note de Dwayne Eugène Carpentier. 2005. Editora Regional de Extramadura, pp. 100-103: "Las maldades que dizen los judíos e conversos contra nuestra ley son las que se siguen. A nuestro Señor llaman *maus herbar hanida*., que quiere decir: "fecho en fornición, fijo de la encondenada". A Virgen Nuestra Senora llaman *timea*, "cosa suzia". Quando alçan el cuerpo de Nuestro Señor, gusta me, agora alçan el "cuerpo suzio". A la vera cruz, quando la ven, dizen *zopheba*, ahé el perdón de "aborrencia". Al Viernes Sancto llaman *tifla*, día "enconado". A los sanctos llaman *quedesim*, e "alchauetes" que convertieron las gentes. A las xi mill vírgenes e a las otras sanctas llaman *quedesoth*, "alcahuetas". A los sanctos padres, cardenales, arçobispos e obispos, e a la otra clerezia llaman galaym, "trisquilados" por escarnio. A los religiosos llaman *homaryn*, nescios "asnos". A la predicación, *yeliala*, "clamor" de maldición. Al día de domingo, *pizhah*, día de "quebranto". A la iglesia, *queilderesim derasin*, "yglesia de malos" aína la debata Dios, casa de offanos. \\ Quando passan por los cimenterios, dizen jahana goym oara quelayn, "Amor de christianos, amor de perros", aun en la sepultura no me junte Dios con ellos. Al rey quando lo resciben en su sinagoga, *malgad zando* etcétera, al "reynador de la sobervia" aýna lo debata Dios en nuestros días ante nuestros ojos. A los buenos conversos que son con nosotros, dizen *mesumadim alcihi*, "no sea a ellos" salvación. Quando tañen las campanas, dizen *therobem bech seuch barsil*, "quebrántalos con vara de fierro."

[2] Traducerea mea din Jeremy Lawrence, *Alegoría y apocalipsis en El Alboraique.* În Revista de poética medieval, nr. 11, 2003, p. 16: "para conocer la birkat ha-minim o „benedicion de los herejes", la cual causaba tanto escándalo que en 1336 Alfonso XI prohibió que se rezase en las sinagogas."

[3] Traducerea mea din Janet Liebman Jacobs, *Hidden Heritage. The Legacy of the Crypto-Jew*, 2002. University of California Press, p. 24: "It was Espina who first introduced the charge of ritual murder to

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

s-a finalizat, Espina a dezvoltat tematica în cartea sa *Fortalitum Fidei:* „Păcatele şi nelegiuirile ereticilor evrei şi natura blasfemiatoare a sistemului credinţei evreieşti (...), desacralizarea ostiei comisă de evrei şi încercarea lor de a-l otrăvi pe rege."[1].

Concluzii

Iudeo-convertitul este, aşa cum o demonstrează pamfletul *Alborayque*, străinul prin excelenţă, acea alteritate radicală, inimaginabilă şi de necuprins, care trebuie, cu orice preţ oprită din ascensiunea sa socială către putere. În caz contrar, acesta ar uzurpa o lume care nu-i aparţie de drept nici prin sânge, căci este evreu la origine, nici prin botez, căci acesta nu-l va converti la ceea ce nu poate fi, adică un adevărat creştin. Identitatea sa voit confuză, aşa cum o prezintă pamfletul *Alborayque* nu este o necunoscută în lumea spaniolă de sfârşit de Ev Mediu. Este o construcţie care începe pe mai multe planuri – ecleziastic, juridic, laic, regal, literar. Cum am arătat, pamfeltul de faţă se înscrie într-un tip de polemică anti-*converso* care este la mare modă în preajma apariţiei miliţiei spirituale spaniole, Inchiziţia, creată tocmai cu scopul de a stârpi erezia din sufeltul iudeo-converiţilor. *Alborayque*, pamfletul pe care îl analizez, serveşte autorului său anonim drept propagandă pentru stigmatizarea şi marginalizarea iudeo-convertitului lui. Iudeo-convertitul devine străinul prin excelenţă. El este impur din punct de vedere moral şi etnic, deoarece este moştenitorul impur al evreului. Textul reuşeşte să construiască un tip de alteritate aflată dincolo de condiţia umană, o alteritate radicală, şi, deci, demnă de a fi exilată din spaţiul umanului. Însuşi termenul pe care îl utilizează autorul pentru a eticheta alteriatea iudeo-convertitului, acela de *alborayque*, este menit să îl separe, conceptual, fizic şi spiritual de societatea majoritar creştin-catolică a Spaniei. Alborayque este o spaniolizare a termenului arăbesc al-Burak, aşadar un exponent al exotismului malefic, islamo-arab, din tradiţia coranică despre Mahomed. Iată-ne, aşadar, în faţa unui amestec de concepte, tradiţii şi poveşti inventate, cu scopul de a sublinia periculosul şi straniul pe care îl conţin subiecţii pamfletului. Ne aflăm, fără

Spain with accusations against a group of Jews of Tavara who were charged with the crucifixion of a Christian child."

[1] *Ibidem*: "the sins and the crimes of the Jewish heretics and the blasphemous nature of the Jewish belief system. (...) desecration of the host and their attempt at poisoning the king".

BDD-A27212 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)

doar și poate, în fața uneia dintre cele mai interesante scrieri polemice, cu miză politică, a sfărşitului de Ev Mediu. Mai mult, textul ne arată cum se construieşte discursul separării între majoritate şi alteritate şi cum se legitimează, discursiv, conceptul rasial de puritate a sângelui, care va duce la o marginalizare fără precedent a categoriilor care se vor înscrie în categoria „străinului".

BDD-A27212 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:55:47 UTC)